

Uchwała nr 16/2014
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 13 lutego 2014 roku

w sprawie zaopiniowania wniosków jednostek naukowych o sfinansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej złożonych na 2014 rok

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 grudnia 2013 roku (pismo DPN.WI.510.23.2013), wniosków jednostek naukowych o sfinansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej złożonych na 2014 rok, Rada Główna stosownie do art. 45. ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 poz. 572, z późn. zm.) Rada Główna przedstawia następujące stanowisko:

1. Art. 45, ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 poz. 572, z późn. zm.) stwierdza „Rada współdziała z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego, ministrem właściwym do spraw nauki oraz innymi organami władzy i administracji publicznej w ustalaniu polityki państwa w zakresie szkolnictwa wyższego, polityki naukowej i innowacyjnej państwa, a w szczególności: [...]”
6) **opiniuje wnioski o finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej oraz sprawozdania z jego wykorzystania, uwzględniając związki polskiej infrastruktury badawczej z infrastrukturą europejską”.**
Przytoczony przepis ustawowy konstytuuje rolę Rady w procesie finansowania przedmiotowych inwestycji, przy czym szczególne znaczenie ma funkcja współdziałania w ustalaniu polityki naukowej i innowacyjnej oraz sporządzania opinii w zakresie finansowania tzw. dużej infrastruktury badawczej. Wobec przyjętego trybu rozpatrywania wniosków, w tym prac Zespołu Specjalistycznego powoływanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, oznacza to w szczególności, że udział Rady w istocie musi ograniczać się do oceny metodyki i kryteriów ich rozpatrywania.
2. Art.21 Ustawy o zasadach finansowania nauki stwierdza: „Przy ocenie wniosków o finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej, o której mowa w art. 20 ust.1, uwzględnia się następujące kryteria:
 - 1) planowany wpływ inwestycji na rozwój badań naukowych lub prac rozwojowych;
 - 2) planowany zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym przez inne jednostki naukowe;
 - 3) planowane do realizacji zadania obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe;
 - 4) zakres dostępności podobnej aparatury w kraju;
 - 5) kategorię jednostki naukowej;
 - 6) wysokość środków finansowych uzyskanych przez jednostkę wnioskującą na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych z innych źródeł, w tym z Centrum

Nauki, Centrum Rozwoju oraz ze środków pozabudżetowych, w okresie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku;

7) zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, w tym kosztów bieżących i serwisowych.

Z punktu widzenia roli Rady w procesie opiniowania wniosków szczególnie istotne jest przestrzeganie tych kryteriów w procesie oceny wniosków o finansowanie dużej infrastruktury badawczej, a nadto ich znaczenie (wagi kryteriów) w pozycjonowaniu wniosków na liście rankingowej, w kontekście ograniczonych środków w stosunku do zapotrzebowania.

W tym kontekście Rada zwraca uwagę na nietożsamość kryteriów określonych w paragrafie 5 ust.4 Rozporządzeniu MNiSW z dnia 13 października 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej służącej potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych (Dz. U. Nr 200, poz. 1324) z kryteriami wskazanej wyżej ustawy.

Zapisy art. 21	Paragraf 5 ust.4 Rozporządzenia
1) planowany wpływ inwestycji na rozwój badań naukowych lub prac rozwojowych	2) zgodność inwestycji planowanej do realizacji z celami polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa
2) planowany zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym przez inne jednostki naukowe	3) planowany zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym przez inne jednostki naukowe
3) planowane do realizacji zadania obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe	4) planowane do realizacji zadania obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe
4) zakres dostępności podobnej aparatury w kraju	5) zakres dostępności podobnej aparatury w kraju
5) kategorię jednostki naukowej	6) kategorię jednostki naukowej
6) wysokość środków finansowych uzyskanych przez jednostkę wnioskującą na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych z innych źródeł, w tym z NCN, NCBR oraz ze środków pozabudżetowych, w okresie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku	7) wysokość środków finansowych uzyskanych przez jednostkę wnioskującą na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych z innych źródeł, w tym z NCN, NCBR oraz ze środków pozabudżetowych, w okresie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku
7) zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania przedmiotu inwestycji stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, w tym kosztów bieżących i serwisowych	8) zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania przedmiotu inwestycji stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, w tym kosztów bieżących i serwisowych
	9) prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanej dotacji celowej

3. Wobec przedłożenia Radzie tylko załączników z rankingami wnioskodawców nie wiadomo w jaki sposób różnice wskazane w powyższym zestawieniu rzutowały na pracę Zespołu Specjalistycznego do spraw oceny wniosków o finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą oraz inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, powołany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615 z późn. zm.), o którym mowa w cytowanym piśmie Departamentu Instrumentów Polityki Naukowej. Tym bardziej, że zgodnie z tym pismem, Zespół Specjalistyczny oceniał wnioski w oparciu o kryteria zawarte w cytowanym wyżej Rozporządzeniu. Nie wiadomo także jakie wagi stosował Zespół przy poszczególnych kryteriach, co ma kluczowe znaczenie dla pozycji wnioskodawców na liście rankingowej.
4. Do pisma Departamentu Instrumentów Polityki Naukowej w sprawie opinii Rady dołączono jedynie załącznik nr 2 i nr 3 do protokołu Zespołu Specjalistycznego, o którym mowa w pkt.3. Brak protokołu ze wszystkimi załącznikami stanowi przeszkodę w sporządzeniu kompleksowej opinii i z natury rzeczy sprawia, że ma ona ograniczoną wiarygodność, w stosunku do przeprowadzonych prac analitycznych Zespołu Specjalistycznego. Tym bardziej, że przedłożone załączniki nr 2 i nr 3 zawierają jedynie bardzo ograniczony zakres informacji.

W załączniku 2 (§6220) wykazano jedynie:

- symbole wniosków,
- tytuły wniosków,
- wartość w rankingu zespołu w pozycjach od 1 do 546,
- rekomendowaną wartość finansowania ogółem
- rekomendowane wartości finansowania w latach 2014, 2015 i 2016,
- uwagi do rekomendacji (w pozycjach od 1 do 546 występują sporadycznie natomiast w pozycjach od 547 do 627 znajduje się stwierdzenie „Zespół nie rekomenduje wniosku do finansowania, wreszcie w pozycjach od 606 do 627 pomieszczono jednolitą uwagę o treści „W opinii Zespołu wnioskowana aparatura nie spełnia kryterium dużej infrastruktury badawczej”, co nie wskazuje czy chodzi o kryteria wartościowe czy jakościowe, o których mowa w art.2 pkt.17 zawierającego definicję dużej infrastruktury badawczej. W załączniku nr 3 (§6230) wykazano jedynie:

- symbole wniosków,
- tytuły wniosków,
- wartość w rankingu zespołu w pozycjach od 1 do 137 ,
- rekomendowaną wartość finansowania ogółem,
- rekomendowane wartości finansowania w latach 2014, 2015 i 2016,
- uwagi do rekomendacji (pozycjach od 1 do 137 w jednym przypadku niepełna kwota finansowania, w pozycjach od 138 do 141 znajduje się stwierdzenie „Zespół nie rekomenduje wniosku do finansowania, wreszcie w pozycjach od 142 do 153 pomieszczono jednolitą uwagę o treści „W opinii Zespołu wnioskowana aparatura nie spełnia kryterium dużej infrastruktury badawczej”.

5. Art.20 ust.1 ustawy o zasadach finansowania nauki przesądza, że dotacja obejmuje finansowanie określonych kosztów:

- 1) zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą;
- 2) rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki;
- 3) udziału w przedsięwzięciu inwestycyjnym w zakresie dużej infrastruktury badawczej, podejmowanym na podstawie umowy międzynarodowej;
- 4) inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej, współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych. Otrzymane informacje w załącznikach nr 2 i nr 3, w nie pozwalają stwierdzić czy wymogi te są spełnione we wnioskach zakwalifikowanych do finansowania.

Natomiast analiza załączników pozwala zidentyfikować wątpliwe przypadki:

a) W załączniku nr 2 pojawiają się pozycje typu „laboratorium”. (np. poz. 13, 15, 20, 37,54, 84 i wiele innych). Na podstawie przedłożonej informacji nie wiadomo czy chodzi o lokal, czy o wyposażenie, czy też o jedno i drugie. Nie można także wykluczyć, że tytuł nie oddaje istoty inwestycji. Tym bardziej, że w przypadku pozycji 77 jest „Wyposażenie laboratorium ...”. Podobne wątpliwości dotyczą pozycji 43 „Obserwatorium Małych Teleskopów...”, czy pozycji 55 „Wytworzenie stacji Badawczej...”.

b) Pozycja 17 „Metody badań w archeologii „ nie mieści się w zakresie kosztów, jakie mogą być finansowane z tej dotacji na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o zasadach finansowania nauki.

c) Pozycja 68 nasuwa wątpliwość, czy przedsięwzięcie to nie powinno być finansowane ze środków na upowszechnianie nauki.

6. Przedstawione informacje w załącznikach nr 2 i nr 4 nie pozwalają na pogłębioną analizę rankingu, z punktu widzenia oceny stosowanego sposobu analizy wniosków, dyskryminacji lub wartościowania wniosków - z punktu widzenia kryteriów ustawowych, zasadności rozłożenia finansowania na lata 2014-2016 lub ograniczania wnioskowanej kwoty.

7. Po uzyskaniu - na wniosek Rady - dodatkowych informacji najpierw w piśmie DIPN z dnia 28 stycznia 2014 r. a następnie wysłuchaniu wyjaśnień przedstawicieli tego Departamentu na posiedzeniu Prezydium w dniu 12 lutego, Rada krytycznie ocenia procedurę w następstwie, której wnioskodawcy poświęcili wiele czasu i pracy przygotowując dokumentację wniosku, DIPN zebrał i uporządkował złożone wnioski, a Zespół Specjalistyczny dokonał pracochłonnej oceny prawie 900 wniosków - na kwotę kilkaset razy przewyższającą dostępne fundusze! Tym bardziej, że w konsekwencji tylko dwa pierwsze wnioski z załącznika 2 lub pierwsze wnioski z załącznika 2 i załącznika 3 mogą być sfinansowane z przewidywanych do dyspozycji środków. Ponadto z treści załączników nie wiadomo jak porównać wnioski z obu załączników przy braku podziału dostępnych środków na obie wymienione grupy wnioskodawców.

8. Rada zwraca uwagę, że w zakresie jej zainteresowań przy opiniowaniu wniosków leży przede wszystkim warstwa metodyczna i wagi dla poszczególnych kryteriów, które nie zostały Radzie przedstawione, natomiast wobec specjalistycznego charakteru

wniosek oraz wymaganych kwalifikacji ekspertów, Rada nie zamierza realizować zadania analizowania pojedynczych wniosków w celu przedstawienia swojej opinii.

9. Biorąc pod uwagę zapisy art. Art. 45, ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym Rada proponuje rozważenie zmodyfikowania jego redakcji w części dotyczącej opiniowania związków „polskiej infrastruktury badawczej z infrastrukturą europejską”. Opracowanie takich opinii, w odniesieniu do przedmiotowych wniosków, wymaga bowiem specjalistycznych analiz eksperckich w oparciu o rozległe studia porównawcze i bazy informacji, których Rada nie posiada.

W świetle przedstawionych uwag i scharakteryzowanych okoliczności Rada przyjmuje do wiadomości przekazane jej załączniki nr 2 i nr 3 z prac Zespołu Specjalistycznego powołanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Uchwałą otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Woźnicki